

ULUSLARARASI YÜKSEK DENETİM KURUMLARININ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELENİN YÖNETİLMESİ ODAKLI DENETİM UYGULAMALARI

Yaşar UZUN¹

ÖZET

Aile içi şiddet, ailenin üzerinde inşa edilmesi gereken temel değerleri tahrip eden; aile üyelerinin ölümü, intihar etmesi, yaralanması, travma yaşaması, istismar edilmesi, ihmal edilmesi gibi ciddi sonuçlar doğurabilen sosyal bir olgudur. Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadele edilmemesi, kamuya duyulan güvenin zedelenmesi, kamuda işgücü kaybı, verimsizlik artışı, kamu harcamalarında artış ve kamu gelirlerinde azalış gibi etkilere yol açabilmektedir. Bu çalışmada kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde dış denetim kurumu olarak yüksek denetim kurumlarının rol ve sorumluluklarının olup olmadığı, uluslararası uygulama örneklerinden hareketle bu rol ve sorumlulukların nasıl yerine getirildiği üzerinde durulacaktır. Bu nedenle çalışmanın amacı, yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddet gibi sosyal bir problemle ilgili olarak kamu yönetimlerinde gerçekleştirdiği denetim uygulamaları ve bunların işaret ettikleri iyi yönetim esasları hakkında farkındalık kazandırmaktır. Çalışmanın sonunda kamuda mali disiplinin korunması ve gözetilmesinde kilit konuma sahip olan yüksek denetim kurumlarının denetim görüş ve tavsiyeleriyle kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin etkin şekilde yönetilmesinde önemli bir işlev üstlendikleri anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Aile, Aile İçi Şiddet, Yüksek Denetim Kurumları, Denetim.

¹ Yaşar Uzun, Sayıştay Uzman Denetçisi, Sayıştay Başkanlığı, yasaruzun@sayistay.gov.tr, ORCID: 0000-0003-3803-0611.

THE AUDIT PRACTICES of INTERNATIONAL SUPREME AUDIT INSTITUTIONS FOCUSED on MANAGING the FIGHT AGAINST DOMESTIC VIOLENCE

ABSTRACT

Domestic violence destroys the basic values on which the family should be built. It has many effects and serious consequences on family members such as death, injury, trauma, suicide, abuse etc. In terms of public management, it can lead to effects such as damage to public trust, inefficiency of workforce, increase in public expenditures and decrease in public revenues etc. In this paper, it will be emphasized whether Supreme Audit Institutions (SAIs) have roles and responsibilities in the management of fighting against domestic violence in public administrations, and if they have, how they carry out these roles and responsibilities based on international practice examples. The purpose of this paper is to raise awareness about the audit practices of supreme audit institutions in public administrations regarding a social problem such as domestic violence and the good management principles they point to. It can be concluded that SAIs, which have a key position in the protection and observance of financial discipline in the public sector, undertake an important function in the effective management of the fight against domestic violence in public administrations through their audit reports, opinions and recommendations.

Keywords: *Violence, Family, Domestic Violence, Supreme Audit Institutions, Audit.*

1. GİRİŞ

Aile müessesesi sevgi, saygı, dayanışma, paylaşma, merhamet, emanete ihtimam gösterme gibi temel değerlerin yaşanması ve yaşatılması gereken toplumsal yapıdır. Aile düzenini bozan etkenlerden birisi, aile bireylerine yönelik şiddet davranışlarıdır. Aile içi şiddet, aile huzurunu bozan, aile bireylerini fiziksel ve ruhsal olarak olumsuz etkileyen bir olgudur. Konusunun “insan” olması nedeniyle her toplumda yaşanabilen aile içi şiddet, aile birlik ve beraberliğini, aile bütünlüğünü zedeleyen bir özelliğe sahiptir. Aile içi şiddet, aile üyesinin ölümü, yaralanması, aşağılanması, değersizleştirilmesi, travma yaşaması, onursuzlaştırılması gibi pek çok etki ve sonuçlara yol açabilmektedir. Aile içi şiddetin yol açtığı bu etki ve sonuçların toplumsal ve kamu yaşamına yansıyan yönleri de bulunmaktadır: Aile içi şiddet vakaları sonucunda işgücü kaybı yaşanması, iş verimliliğinde azalma, kamu giderlerinde artış ve kamu gelirlerinde azalma, kişilerin haklarının korunmasına yönelik kamuya duyulan itibarın zarar görmesi bunlardan bazılarıdır. Kamu düzenini, toplumun huzur ve güvenliğini sağlamakla

yükümlü olan devlet anlayışı, kamu yönetimlerinde aile bireylerinin şiddetten uzak yaşam sürmeleri, şiddetin önlenmesi, ortaya çıktığında etkin şekilde müdahale edilmesi ve etkilerinin ortadan kaldırılması veya azaltılması yolunda çalışmalar yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Aile içi şiddet gibi bir toplumsal sorunun üstesinden gelinebilmesi kamu yönetimleri tarafından yürütülecek aile içi şiddetle mücadele çalışmalarının etkin şekilde yönetilmesini gerektirmektedir. Günümüz kamu yönetimlerinde konunun ve etkilerinin ciddiyeti nedeniyle aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi kapsamında mevzuat ve kamu politikaları düzleminde aileyi korumaya ve şiddetten uzak bir aile yaşamı için güvence oluşturmaya yönelik sistemler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu sistemler, güçlü liderlik şemsiyesi altında eğitimin sağlığı, güvenlikten adalete birçok kamu hizmeti üretim ve sunum alanlarına dayalı strateji, politika, mevzuat, yapı, prosedür ve süreçlerin geliştirilmesi ve uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde gerekli başarının elde edilmesi için bu alanda görev ve sorumluluk üstlenen her bir idarenin en iyi performansı sergilemesi, bu idareler arasında gerekli koordinasyon ve iletişimin sağlanarak ortak amaçlar doğrultusunda uyumlu ve birbirini destekler çalışmaların yürütülmesi esastır. Bu noktada, aile içi şiddetle mücadelenin etkin şekilde yönetilmesi için kamuda yapılan çalışmaların, uygulanan yöntem ve araçların karar alıcılar tarafından benimsenen kamu politika amaç ve hedeflerine, mevzuat altyapı gerekliliklerine uygunluğunun değerlendirilmesi ihtiyacı vardır. Söz konusu ihtiyacın karşılanması açısından kamuda bağımsız ve tarafsız dış denetim kurumu olarak işlev gören yüksek denetim kurumlarının yapacakları değerlendirmeler kritik önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde yüksek denetim kurumlarının rol ve sorumluluklarının olup olmadığı ele alınarak uluslararası uygulama örneklerinden hareketle bu rol ve sorumlulukların nasıl yerine getirildiği üzerinde durulacaktır. Bu nedenle çalışmanın amacı, yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddet gibi sosyal bir problemle ilgili olarak kamu yönetimlerinde gerçekleştirdiği denetim uygulamaları ve bunların işaret ettikleri iyi yönetim esasları hakkında farkındalık kazandırmaktır. Çalışmada öncelikle temel kavramlar üzerinde durulacak, ardından kamu sektöründe aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinin neden yüksek denetim kurumlarının denetim kapsamına girdiği konusu ele alınacaktır. Çalışmada, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine ilişkin uluslararası yüksek denetim kurumlarının denetim uygulamalarına da yer verilerek genel bir değerlendirme yapılacaktır.

2. KAVRAMSAL BAKIŞ

Şiddet, günümüzde üzerinde çok fazla konuşulduğu halde tanımı en zor yapılabilen, bir yandan da varlığını gündün güne hayatın her katmanında hissettiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet kavramı farklı toplumlarda, farklı zamanlarda, hatta aynı toplum içinde değişen zamanlarda normlar değiştiğinde farklı biçimlerde tanımlanabilmektedir (Türer, 2015:13,19). Bununla birlikte, şiddetle mücadele “şiddetin ne olduğu” konusuna açıklık getirmeyi gerektirdiğinden bu noktada şiddetin tanımına dair yapılmış tariflerin farkında olmak önem taşımaktadır.

Güncel Türkçe Sözlük’e göre “şiddet” kavramı, “bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik”; “hız”; “bir hareketten doğan güç”; “karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma”, “kaba güç”, “duygu veya davranışta aşırılık” gibi anlamlar taşımaktadır (TDK, 2022). Şiddet, güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümü şeklinde tanımlanabilmektedir (DİB, 2015:7). Dünya Sağlık Örgütü “şiddet” kavramını, “tehdit veya gerçekleşen bir davranış olarak kişinin kendisine, bir başka kişiye, bir gruba veya topluluğa karşı ölüm, yaralanma, psikolojik zarar, mahrumiyet, gelişim bozukluğu ile sonuçlanan veya sonuçlanma ihtimali yüksek olacak şekilde fiziksel kuvvet veya gücünü kasıtlı kullanması” şeklinde tanımlamaktadır (WHO, 2002:5).

Aile içi şiddet ise kişilerarası şiddetin bir türü olarak birlikte yaşanan aile üyeleri (eşler, birlikte yaşanan kişiler, çocuklar, yaşlılar) arasında gerçekleşen şiddet türüdür (WHO, 2022:6). Aile içi şiddet, aile içi ilişkilerde aile üyeleri üzerinde güç ve kontrole sahip olmak ya da sürdürmek üzere sergilenen davranış kalıbıdır. Fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ya da psikolojik şiddet gibi çeşitleri olan aile içi şiddet; korkutma, kızdırma, yıldırma, küçük düşürme, kınama, yaralama, incitme, tehdit gibi davranış formlarını içermektedir (UN, 2022). Mavili’ye (2021:15) göre aile içi şiddet, büyük oranda kadın ve çocuklara, engellilere, nadiren de yaşlılara yönelik olmaktadır. Aile içi şiddetin birçok nedeni olabilir: Evlilik yaşamındaki doyumun düşüklüğü, bireylerin saldırgan eğilimler taşıması, eşler arasındaki eğitim ve statü farklılıkları, iletişim becerisindeki yetersizlikler bunlardan bazılarıdır (Aktaş, 2007:151).

Literatüre göre aile içi şiddet, şiddet kurbanlarında fiziksel ve duygusal hasarlara yol açabilmekte; ülke ekonomisinde de yaralanma,

hastalanma gibi nedenlerle işe gidilmeyen sürelerde ortaya çıkan üretkenlik kayıpları, işverenler tarafından izin günlerinin maliyetinin (tam/kısmen) üstlenilmesi, şiddet kurbanlarının çalışmamaları nedeniyle yaşadıkları ücret kayıpları gibi sonuçlar gelişebilmektedir. Kamu hizmetleri ve kamu kaynaklarının kullanımı açısından değerlendirildiğinde ise aile içi şiddet davranışları, sağlık, güvenlik, yargı, infaz hizmetleri, sosyal hizmetler gibi alanlarda kamu maliyetlerinde artışa yol açabilmektedir (Walby, 2004).

Ulusal düzenlemelerimiz incelendiğinde, “şiddet” ve “aile içi şiddet” kavramlarına yönelik tanımlamaların geliştirildiği anlaşılmaktadır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uyarınca ‘şiddet’ şu şekilde açıklanmıştır:

“Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış”.

Aynı kanun metninde “ev içi şiddet” ise, “şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet” şeklinde tarif edilmektedir.

Aile içi şiddetin birey, aile, toplum ve kamu açısından doğrudan ve dolaylı yol açtığı olumsuz etkiler, bu toplumsal sorunla mücadele edilmesini ve bu mücadelenin etkili olabilmesi için yapılacak çalışmaların stratejik bir yaklaşımla sistem odaklı olarak planlanmasını, uygulamaya konulmasını, yapılan uygulamaların izlenmesini ve değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi sistem odaklı birçok bileşenle ilgilidir. Güçlü iradeye dayalı kamu politikaları ile mevzuat altyapısının varlığı, gerekli yapı ve fonksiyonların inşası, yönetsel araç ve kapasitelerin geliştirilmesi, yetki ve sorumlulukların net şekilde tarif edilmesi, kamuda “aile içi şiddetle mücadele” bilincini güçlendiren sürdürülebilir kampanya ve programların varlığı, şiddet fiillerinden caydırıcı adalet mekanizmasının işlevselliği, şiddetle mücadelenin stratejik yaklaşımla ve risk odaklı ele alınması, aile içi şiddete ilişkin veri ve bilgilerin etkin yönetilmesi ve ilgili idareler arasında koordinasyon ve bilgi akışının zamanlı ve doğru şekilde sağlanması bunlardan bazılarıdır.

Ülkemizde de ulusal politika dokümanlarına bakıldığında aile içi şiddetle mücadeleye önemli referansların yapıldığı görülmektedir. Örneğin On Birinci Kalkınma Planı'nda (2019-2023) toplumsal yapının ve kalkınmanın sağlıklı bir şekilde sürdürülebilirliği için aile kurumunun güçlendirilmesinin temel amaç olarak benimsendiği anlaşılmaktadır. Plan, “aile içi şiddetin, ihmal ve istismarın önlenmesine yönelik koruyucu, önleyici hizmetlerin etkinliğinin artırılacağı”; “aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması için toplumsal bilinç düzeyinin erken çocukluk döneminden başlayarak yükseltilmesine yönelik olarak örgün ve yaygın eğitim faaliyetlerinin düzenleneceği” gibi önemli politika yaklaşımları içermektedir. Söz konusu dokümanda kadın ve çocuk özelinde de şiddetle mücadele politika yaklaşımlarının tarif edildiği anlaşılmaktadır: Örneğin;

“Kadına yönelik şiddetin, erken yaşta zorla evliliklerin ve her türlü istismarın önlenmesine yönelik, toplumsal farkındalık yaratma çalışmaları hızlandırılacak, koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkinliği ve kapasitesi artırılacaktır” (CSBB, 2019:140);

“Çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddeti önleyecek program ve uygulamalar geliştirilecek, risk altındaki çocuklara ve ailelerine yönelik hizmetler ile psiko-sosyal destek programları yaygınlaştırılacaktır” (CSBB, 2019:143).

Ülkemizde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde şiddeti önlemeye yönelik mevzuat altyapısına bakıldığında öncelikle Anayasa'da temel esaslara işaret edildiği görülmektedir: Buna göre devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri almak, teşkilatı kurmakla mükellef tutulmaktadır. Devletin, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri almak görev ve sorumluluğu da mevcuttur (1982 Anayasası). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Türk Medeni Kanunu, Belediye Kanunu, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun, Çocuk Koruma Kanunu, Türk Ceza Kanunu gibi yasal düzenlemeler ile onaylanarak ülkemizde yürürlüğe giren uluslararası sözleşmeler de (örneğin BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi gibi) aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine yönelik önemli esaslar içermektedir (Kılıç, 2015:385-418).

Aile içi şiddetle mücadele açısından kamuda gerekli yönetim yapılarının varlığı önem taşımaktadır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde ülkemizde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, yargı kurumları, mahalli idareler vb pek çok idarenin aile içi

şiddetle mücadelenin yönetilmesinde önemli rol ve sorumluluklar üstlendikleri anlaşılmaktadır. Ülkemizde şiddetle mücadele ulusal eylem planları, şiddet önleme ve izleme merkezleri uygulaması, kadınlara ve beraberindeki çocuklara güvenli ortamda barınma, rehberlik ve güçlendirme hizmetleri sunmak amacıyla geliştirilen konukevleri, şiddetle mücadele irtibat noktalarının tesisi, ALO 183 Sosyal Destek Hattı uygulaması, şiddet mağdurlarının etkin korunmasına yönelik gelişmiş iletişim teknolojilerinden yararlanılması, KADES mobil uygulaması, aile içi şiddetle mücadele kapasitesini güçlendirmek üzere düzenlenen eğitim faaliyetleri gibi pek çok çalışma ve uygulama kamu açısından aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine değer katan çalışmalardır.

3. AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELENİN YÖNETİLMESİ ve YÜKSEK DENETİM KURUMLARI

Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine matuf çalışmalar kamu kaynağı kullanımını gerektirmektedir. Şiddetle mücadele için gerekli yapıların, projelerin, sistemlerin, mekanizmaların, yardım ve ödemelerin, tesislerin, sağlık, rehabilitasyon, beslenme, barınma vb. hizmetlerin karşılanması açısından ihtiyaç duyulan kaynakların temini kamu açısından üstlenilmesi gereken maliyetlerdir. Her bir kamu idaresinin kendisine tahsis edilen kamu kaynağını mevzuata, verimlilik, etkinlik, tutumluluk ve etik ilkelerine uygun şekilde kamu yararını, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini gözeterek yönetmesi ve kullanması beklenir. Kamu kaynağının nasıl yönetildiği ve kullanıldığı yüksek denetim kurumlarının görev alanına giren bir konudur. Kamu sektöründe aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi bu yönüyle yüksek denetim kurumları açısından önemli bir denetim konusunu oluşturmaktadır.

Yüksek denetim kurumları, kamu yönetimlerinde parlamentolar adına denetim yapan, bağımsız ve tarafsız kurumlardır. Yüksek denetim kurumları tarafından yerine getirilen kamu sektörü denetim faaliyetleri ile hükümetlerin politika, program veya faaliyetlerinin yönetimi ve performansı hakkında bağımsız ve tarafsız değerlendirmeler yapılmakta, yasama ve diğer gözetim organları, yönetimden sorumlu olanlar ve halka bilgi verilmesi sağlanmaktadır (INTOSAI 100/Md:18). Bu açıdan bakıldığında yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine odaklı denetim faaliyeti uygulamalarıyla bu alana ilişkin kamu politikalarının, program, proje, faaliyet ve işlemlerin yönetimi ve uygulanması hakkında denetim paydaşlarına bağımsız ve tarafsız değerlendirmelere dayalı bilgi verilmesi mümkün olmaktadır.

Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (INTOSAI) İlkeleri, yüksek denetim kurumlarının vatandaşların yaşamında fark oluşturan, değer katan çalışmalar yapması gerekliliğine işaret etmektedir. Buna göre yüksek denetim kurumları; “denetimlerin yapıldığı ortamdaki değişimlere ve ortaya çıkan risklere, farklı paydaşların beklentilerine ve vatandaşların zorluklarına uygun şekilde yanıt vererek ilgili olma durumunun sürdüğünü göstermelidir. Yüksek denetim kurumları, çalışma programlarını geliştirirken toplumu etkileyen kilit meselelere uygun şekilde yanıt vermelidir” (INTOSAI-P12, 2022:6). Söz konusu ilkelerin yanı sıra, ülke kamu yönetimlerinde geçerli mevzuat yapısı da yüksek denetim kurumlarına sosyal politika alanlarında kamu yönetimlerinde yapılan çalışmaları değerlendirme, ilgili alanlarda kullanılan kamu kaynaklarını denetleme imkânı sağlayabilmektedir. Aile içi şiddetin bireyi, aile üyelerini ve toplumu etkileyen boyutlarının olduğu dikkate alındığında, yüksek denetim kurumlarının bu alanda yapacağı denetim çalışmalarının kamu yönetimlerinde vatandaş yaşamına değer katan etkilerinin olacağını söylemek mümkündür.

4. AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELENİN YÖNETİLMESİNE İLİŞKİN YÜKSEK DENETİM KURUMLARININ DENETİM UYGULAMALARI

Yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi alanında yapmış oldukları denetim uygulamaları, kamu sektöründe bu konuya farklı boyutlardan bakılabilmesine, yönetim sistemlerinin bütün ve unsurları itibarıyla değerlendirilebilmesine, böylece mevcut iyi uygulamaların yanı sıra gelişim ihtiyacı duyulan alanların tespit edilmesine de imkân tanımaktadır. Yüksek denetim kurumlarının denetim uygulamaları sonucu geliştirecekleri denetim görüş ve tavsiyeleri, kamu yönetimi anlayış ve uygulamalarını güçlendirecek bakış açılarının gelişimini de destekleyecektir. Bu açıdan bakıldığında, uluslararası yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi alanında yapmış olduğu denetim uygulamalarının farkında olmanın kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadeleye yönelik faaliyet, uygulama ve anlayışların güçlendirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir. Aşağıda, kamuoyu ile paylaşılmış olmaları nedeniyle, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi alanında yüksek denetim kurumlarının yapmış oldukları denetim uygulama örneklerine yer verilmiştir. Söz konusu örneklerin, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi konusuna farklı açılardan bakılabilmelerini mümkün kılacağı düşünülmektedir.

4.1.Yeni Zelanda Genel Denetim Ofisi'nin Yeni Zelanda'da Aile İçi Şiddetle Mücadelenin Yönetilmesi Sisteminde Yaşanan Tecrübeler: 2010-2020 Yılları Arasında Yapılmış Araştırmaların Gözden Geçirilmesi Konulu Çalışma Uygulaması (2020)

Yüksek denetim kurumları, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine matuf denetim çalışmalarına zemin oluşturacak şekilde kurumsal perspektifini geliştirmeye yönelik denetim geliştirme çalışmaları yapabilmektedirler. Yeni Zelanda Genel Denetim Ofisi (Office of the Auditor-General of New Zealand/OAGNZ) denetim plan ve programlarını şekillendirmek üzere, aile içi şiddetin nedenleri, önlenmesi ve uygun şekilde karşılık verme stratejilerinin geliştirilmesi; bu alanlara yönelik olarak hangi kamu hizmetlerinin ve faaliyetlerin işlevsel olduğu; toplumun belirli grupları açısından ve hizmet sağlayıcılar açısından ne tür zorluklarla karşılaştığı gibi konularda bilgi sahibi olmak amacıyla bir araştırma çalışması yaptırmıştır. Kurum dışından danışman ve bağımsız araştırmacı olarak çalışan kişiler aracılığıyla yaptırılan bu araştırma çalışmasında çalışma grubu, söz konusu alanlara ilişkin 2010-2020 döneminde Aotearoa'da (Yeni Zelanda'da) yapılmış araştırma ve değerlendirme çalışmaları üzerinde konu odaklı, kapsamlı ve objektif bir analiz çalışması (narrative literature review) gerçekleştirmiştir. Çalışma grubu literatür incelemesi kapsamında 136 araştırma ve değerlendirme raporunu gözden geçirmiş, araştırmanın sonucunda Ofis'in sorularına karşılık olarak ve gelecekte denetim konusu olabilecek aşağıdaki temaları belirlemiştir:

- Kamuda şiddetten etkilenen toplumsal grupların ihtiyaç çeşitliliklerinin anlaşılması;
- Kamuda şiddetten etkilenen grupların ihtiyaçlarını karşılamak üzere ne tür hizmetler ve destekler sağlandığının anlaşılması;
- Şiddeti uygulayanların ve şiddetten etkilenenlerin gerekli kamu hizmetlerine erişebilir ve yararlanabilir olup olmadıklarının değerlendirilmesi;
- Belirli toplumsal gruptaki kişiler özelinde şiddetle mücadele bağlamında sunulan hizmetlere erişim sorunlarının değerlendirilmesi;
- Ülke genelinde kültürel ve mevzuat bağlamında kabul gören farklı toplumsal grupların (özürlü, yaşlı, farklı etnik yapıdaki

kişiler gibi) şiddetle mücadele kapsamında sunulan hizmetlere erişim ve yararlanma engellerinin olup olmadığının değerlendirilmesi;

- Hükümetin şiddetle mücadeledeki rolünün (rehberlik, koordinasyon, bilgi paylaşımı, etkileşim vb alanlarda) değerlendirilmesi;
- Şiddetle mücadelede uygulanan sistemin etkinliğinin değerlendirilmesi;
- Şiddetle mücadele açısından kamuda yapılması gereken araştırma çalışmalarının koordineli şekilde yapılıp yapılmadığının, hükümetin ve ilgili idarelerin bu araştırma ve projelerin önerilerinden yararlanıp yararlanmadıklarının değerlendirilmesi (Carswell, Paulin, Kaiwai ve Donovan, 2020:4-8).

Yeni Zelanda Genel Denetim Ofisi'nin bu araştırma çalışmasından hareketle ulaştığı sonuçlardan bazıları aşağıda ifade edilmiştir:

- Aile içi şiddet ve cinsel şiddetin Yeni Zelanda üzerinde ciddi etkileri oluşmuştur. Aile içi şiddet, cinsel şiddet, çocuk istismarı ve ihmali yaygın problemler olup karmaşık, çok yönlü, zaman alıcı çözüm yöntemleri gerektiren meselelerdir;
- Aile içi şiddet, cinsel şiddet, çocuk istismarı gibi konularda bunlarla mücadele açısından gereklilikler üzerine çok miktarda bilgi edinilmiştir ve bazı iyi uygulamalar bunlara dayalı olarak geliştirilmiştir. Ama buna rağmen şiddeti önleme, şiddete erken müdahale, aileleri uzun dönemde şiddetten uzak tutma yaklaşımlarına dair çok az araştırma mevcuttur. Kişilerin yerleşim yerlerine, buldukları toplumsal gruplar özeline göre (erkek kurbanlar, engelliler, yaşlılar, kırsalda yaşayanlar, göçmen ve mülteciler vb.) şiddetle mücadele hizmetlerinden yararlanma durumlarına ilişkin bilgi açığı vardır;
- Araştırma çalışmasına göre, şiddet ve şiddetin etkilerinin ortadan kaldırılmasına yönelik kamu hizmetlerinden yararlanmaları gerekenlerin, bu hizmetler hakkında bilgileri olmayabilmekte, hizmetler erişim açısından çok uzakta sunulabilmekte, kişilerin hizmet talebi durumunda küçümsenmeleri, alaya alınmaları, çocuklarını kaybetme

korkusu, göçmen statüsünü kaybetme korkusu, hizmetin zamanında hazır olmaması gibi durumlar yaşanabilmektedir (OAGNZ, 2021).

Yeni Zelanda Genel Denetim Ofisi, bu çalışmaya dayalı olarak zaman içerisinde şiddetle mücadelenin değişik yönlerine ilişkin denetim çalışmaları yapmayı planlamıştır (OAGNZ, 2021).

Denetim Ofisi'nin yapmış olduğu bu araştırma çalışması ve buna dayalı olarak ulaştığı sonuçlar, yüksek denetim kurumlarının sosyal politika alanlarına giren konularda misyonları gereği yapacakları denetim çalışmalarında ilgili alanda yapılmış literatürden yararlanmaları gerekliliğine işaret etmektedir. Yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde bu alanda yapılmış literatüre müracaat etmeleri, bu alana yönelik kurumsal perspektifin geliştirilerek kişilerin ve ailelerin yaşamlarına değer katan denetim çalışmalarının yapılmasına kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

4.2. Hindistan Komptrolör ve Genel Denetim Ofisi'nin Rajasthan Eyaletinde Kadınlara Karşı İşlenen Suçları Önleme, (Kadınları) Koruma ve (Oluşan Zararın) Karşılığını Verme Konulu Denetim Çalışması (2022)

Yüksek denetim kurumları, buldukları kamu yönetimlerinde aile içi şiddet vakalarında artışların yaşandığı durumlarda bunların nedenlerini, hükümet ve ilgili kamu idarelerinin kamu kaynağı kullanarak bu alanda yaptıkları çalışmaları değerlendirebilmektedir. Hindistan Komptrolör ve Genel Denetim Ofisi (Office of the Comptroller and Auditor General of India/OCAGI), Rajasthan eyaletinde kadınlara karşı işlenen suçlarda yaşanan durumu ve eyaletteki çeşitli kamu idareleri nezdinde bunlarla başa çıkmak üzere alınan tedbirlerin etkinliğini değerlendirmek üzere 2012-2020 dönemini kapsayan bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Rajasthan eyaletinin ülkede kadınlara karşı işlenen suçlarda Ulusal Suç Kayıt Bürosu istatistiklerine göre önde gelen eyaletler arasında yer almasının bu denetim çalışmasında etkili olduğu anlaşılmaktadır. Denetim çalışmasının kapsamına Kadınları Güçlendirme Direktörlüğü, Sosyal Adalet ve Güçlendirme Departmanı, Çocuk Hakları Departmanı, İçişleri Departmanı ve Yasal Hizmetler İdaresi ile Rajasthan Eyaleti Kadın Komisyonu ve Rajasthan Eyaleti Çocuk Haklarını Koruma Komisyonu dâhil edilmiştir.

Denetim çalışmasında, Kadınları Güçlendirme Direktörlüğü, Sosyal Adalet ve Güçlendirme Departmanı ve Çocuk Hakları Departmanlarının aile içi şiddeti önleme, kadınları aile içi şiddetten

koruma, işyerlerinde cinsel tacizi, çocuk evliliklerini, kız çocuklarına karşı cinsel suçları önleme gibi yasal zeminde tanımlanmış görevleri olduğu; ayrıca bu idarelerin aile içi şiddetle mücadeleye ilişkin farkındalık oluşturma, işgücünü eğitime ve duyarlı hale getirme gibi sorumluluklara sahip olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte denetim çalışması, kadınların korunması ve güçlendirilmesine yönelik eyalet düzeyinde kapsamlı eylem planlarının olmaması, temel hizmetlere ilişkin hizmet sunacak personel açığının olması, sorunlu alanların tespit edilmemesi, ihtiyaç duyulan barınma tesislerinin olmaması, rehabilitasyon tesislerinde güvenlik açıklarının olması gibi sebeplerin yasal görev ve sorumluluklar ile ilgili kamu politika gerekliliklerinin yerine getirilmesini engellediği sonucuna ulaşmıştır. Denetim çalışmasına göre, eyalette kadınlara yönelik işlenen suçların kaydedilmesi ve soruşturulmasında yeterince etkin çalışılmamıştır. Yasal haklar konusunda farkındalık oluşturmaktan, mağdurların yasal yardım almalarını ve diğer yasal alacaklarının zamanında ödenmelerini sağlamaktan sorumlu olan Yasal Hizmetler İdaresi'nin mevcut işleyiş şekli de, mağdurların yasal destekten ve gerekli diğer yasal alacaklarından mahrum olmalarına yol açmıştır.

Hindistan Komptrolör ve Genel Denetim Ofisi, bu denetim çalışması ile aile içi şiddetle mücadelenin planlanması, mücadele için gerekli insan kaynağının yönetilmesi, kamuda söz konusu mücadele ile ilgili farkındalığın artırılması, iç kontrol sistemlerinin güçlendirilmesi gibi alanlara hitap eden denetim tavsiyeleri de geliştirmiştir (OCAGI, 2022). Denetim Ofisi'nin bu çalışması, yüksek denetim kurumlarının aile içi şiddet olgusunu ülkenin genelinde uygulanan yasal düzenlemeler ve kamu politikaları bağlamında ele alabildiklerini, şiddetten etkilenenlerin aile üyeliği vasıfları (kadın, erkek, çocuk, yaşlılar vb.) özelinde veya şiddet suçunun yaygınlaştığı coğrafi bölgeler özelinde de denetim konusu yapabildiklerini göstermektedir. Denetim çalışması uyarınca, aile içi şiddetle ve günümüz kamu yönetimlerini yaygın şekilde ilgilendiren "kadına yönelik şiddetle" mücadelenin yönetilmesinde yetkili idarelerce tam adanmışlık sergilenmelidir. Bu bağlamda; kamuda yürütülecek mücadelenin stratejik yaklaşımla ele alınmasını sağlayacak planların yapılması ve uygulanması, ihtiyaç duyulan işgücünün zamanında cinsiyet dengesi de gözetilerek karşılanması, şiddet mağdurları veya yakınlarının sorunlarını önceden yetkililere bildirmeme nedenlerinin analiz edilerek çözüm yaklaşımlarının geliştirilmesi, şiddetle mücadeleye yönelik yapısal oluşumların ilgili kamu idarelerinde geliştirilmesi, kamu sığınmaevlerinin amaçlarına uygunluk bağlamında düzenli denetlenmesi gibi çalışmaların

kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin sürdürülebilir olmasını ve olumlu sonuçlar alınmasını teşvik edeceği düşünülmektedir.

4.3. Avustralya Ulusal Denetim Ofisi'nin Aile İçi Şiddetle Mücadelede Kaynakların ve Alınan Tedbirlerin Amaca Uygunluk Açısından Koordinasyonu Konulu Denetim Çalışması (2019)

Yüksek denetim kurumları, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi alanında kamuda yürütülen stratejik planlama çalışmalarını ve bunların uygulanmasına ilişkin hususları değerlendirme konusu yapabilmektedirler. Avustralya Ulusal Denetim Ofisi (Australian National Audit Office/ANAO), aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi bağlamında bütün merkezi, eyalet ve bölge yönetimlerinin üzerinde mutabık kaldığı “Kadınlar ve Çocuklarına Karşı Şiddeti Kaldırmaya Yönelik Ulusal Plan (2010-2022)” odaklı bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmanın yapılmasındaki temel motifler arasında aile içi şiddetin kişilere ve ailelerine zarar vermesi, ülke ekonomisine uzun dönemli etkilere yol açması, bu etkilerin azaltılmasının bireysel davranış değişikliğini ve kamu sektörünün her düzeyinde birbiriyle bağlantılı hizmet sunulmasını gerektirmesi gibi nedenlerin yer aldığı anlaşılmaktadır. İlgili denetim raporu incelendiğinde; denetim çalışmasına konu edilen ve 2011 yılında Avustralya İdareleri Konseyi (Council of Australian Governments/COAG) tarafından onaylanarak kabul edilen Ulusal Plan'ın, daha çok kadınların mağdur durumda kalabilecekleri iki tür şiddete (aile içi şiddet ve cinsel saldırı) karşılık verebilmek üzere yönetim çerçevesi öngördüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu Plan uyarınca, yapılacak çalışmaların üçer yıllık dört eylem planı üzerinden uygulamaya konulması ve Ulusal Plan'ın uygulanmasını onaylayan idarelerce, üst düzey öncelikleri belirleyecek olan eylem planları çerçevesinde kendi alt planlarının hazırlanması gerekmektedir.

ANAO bu denetim çalışması ile Sosyal Hizmetler Departmanı'nın (Department of Social Services) söz konusu Plan'da öngörülen sorumluluklarını yerine getirmede etkili olup olmadığını değerlendirmiştir. İlgili denetim raporunda bu idarenin Ulusal Plan'ın, üçer yıllık eylem planlarının ve Ulusal Plan ortakları tarafından sunulan hizmetlerin uygulanmasını kontrol etmekten sorumlu olduğu vurgulanmaktadır.

ANAO bu denetim çalışmasının sonunda Sosyal Hizmetler Departmanı'nın Ulusal Plan'ın uygulanmasında yeterince etkin olmadığı, Ulusal Plan'la ilgili eylem planlarına esas uygulama planlama çalışmalarının ve Ulusal Plan'a yönelik başarının izlenmesine esas

performans ölçümleme çalışmalarının tam olarak yapılmadığı sonucuna ulaşmıştır. ANAO'ya göre Sosyal Hizmetler Departmanı, Ulusal Plan'ın uygulanmasını desteklemek üzere etkin yönetişimi sağlayacak düzenleme altyapısını oluşturmuştur. Sosyal Hizmetler Departmanı'nın Üçüncü Eylem Planı süresince kaynak temini ve kullanımı ile yürütülen faaliyetleri Ulusal Plan öncelikleriyle uyumludur. ANAO'nun bu denetim çalışmasıyla ulaştığı bir diğer sonuca göre ise, Sosyal Hizmetler Departmanı'nın Ulusal Plan'ın uygulanmasına yönelik mevcut performans izleme, değerlendirme ve raporlama yaklaşımı, ilgili idarelerin söz konusu planın amaç ve sonuçlarına uygun çalışma yaptıkları konusunda yeterli güvence sağlamamaktadır. ANAO, ulaştığı denetim sonuçları çerçevesinde gelişim ihtiyacı duyulan alanlarda denetim tavsiyeleri de sunmuştur (ANAO, 2019).

ANAO'nun yaptığı bu denetim çalışması, kamu sektöründe aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde uygulanacak politikaların stratejik bir yaklaşımla, plan ve programlar çerçevesinde yürütülmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesine matuf planlama çalışmalarında roller ve sorumlulukların açık şekilde tarif edilmesi, sorumlu idarelerce kaynakların ilgili olduğu planlama çalışmalarıyla uyumlu şekilde planlanması ve yönetilmesi önem taşımaktadır. Planlama çalışmalarının başarısı açısından aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi süreçlerinde gerekli verilerin sıhhatli bir şekilde oluşturulması ve alınacak stratejik kararlara dayanak teşkil etmesi, ilgilerine göre kamu şeffaflığı açısından kamu ile paylaşılması yararlı olacaktır. Hazırlanacak planlarda ifade edilen amaçlar, hedefler, gösterge ve çıktı/sonuçlar arasında uygunluğun sağlanması, sorumlu idarelerin plan amaç ve hedeflerini gerçekleştirme yolunda sergiledikleri performansın izlenmesi, değerlendirilmesi ve kamunun bu konuda gerekli şekilde bilgilendirilmesi de planların uygulanması açısından önemlidir. Ayrıca, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde ulusal koordinasyon ile izleme ve değerlendirme çalışmalarından sorumlu idari yapıların plan ve program süreleri boyunca gerekli çalışmaların amacına uygun şekilde zamanında yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmeye ve raporlamaya yönelik yapı, süreç ve mekanizmalar geliştirmesi de planların uygulanması için gerekli dinamizmin sağlanmasında etkili olacaktır.

4.4. Malta Ulusal Denetim Ofisi'nin Aile İçi Şiddetle Mücadele Konulu Denetim Çalışması (2015)

Yüksek denetim kurumları, aile içi şiddetle mücadele yönetimini güçlendirmek üzere kamuda izlenmesi gerekli stratejik yönetim

yaklaşımını çeşitli yönleriyle değerlendirme konusu yapabilmektedirler. Malta Ulusal Denetim Ofisi (National Audit Office of Malta/NAOM), aile içi şiddetle mücadele kapsamında sunulan hizmetlerin yararlanıcılara yeterli yardımı sağlayıp sağlamadığını, hizmet sunan idarelerin yeterli kaynağa sahip olup olmadıklarını ve idareler arasında işbirliğinin sağlanıp sağlanmadığını değerlendirmek üzere bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Bu denetim çalışmasında Malta Aile İçi Şiddetle Mücadele Komisyonu, Appoġġ Ulusal İdaresi, Polis Departmanı, Adli Mahkemeler, Denetimli Serbestlik ve Şartlı Tahliye Departmanı, Sağlık Departmanı ve Eğitim Direktörlükleri'nin denetim konusu ile ilgili işlemleri gözden geçirilmiştir.

NAOM, bu denetim çalışmasıyla denetlenen idarelerin aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi bağlamında belirli alanlarda birlikte çalıştıklarını, ancak söz konusu mücadele açısından ilgili idarelerin birbirlerine bağlı/entegre şekilde birlikte çalışmalarını sağlayacak kapsamlı bir yönetim çerçevesinin mevcut olmadığı sonucuna varmıştır. Denetim çalışmasında, gelişim ihtiyacı olan alanlarda denetim paydaşları için denetim tavsiyeleri de geliştirilmiştir (NAOM, 2015).

NAOM'un bu denetim çalışması, aile içi şiddetle mücadele açısından stratejik bir perspektif sunmaktadır. Buna göre, kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadele kapsamında gerekli stratejik çalışmalar ile rehberlik ve yönlendirme hizmeti sunacak idari yapılara ihtiyaç bulunmaktadır. Aile içi şiddetle mücadelede rol alan idarelerin kaynaklarının (mali, insan, fiziksel vb.) zamanında, gerekli şekilde sağlanması ve kapasitelerinin güçlendirilmesi mücadele çalışmalarının etkinliği açısından temel bir zorunluluktur. Toplumda aile içi şiddetle mücadele kapsamında yürütülen kampanyalarda çeşitli mağdurların olabileceği de (örneğin sadece anne değil, baba, çocuk, yaşlı, kardeş vb şiddet mağdurlarının da olabileceği) dikkate alınmalı, böylece toplumsal bilinç güçlendirilmelidir. Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelede karşılaşılan güncel sorunları ve çözüm yolları hakkında ortak bilinci geliştirmek üzere kamu görevlilerine sağlanacak eğitimler, katılımcıların görev ve sorumlulukları dikkate alınarak yapılandırılmalı, güncelleme eğitimleri sağlanmalıdır. Bu denetim çalışması ile dikkat çekilen bir diğer husus da şiddetle mücadelede mağdur odaklı hizmet çalışmalarının yanı sıra faillerin davranış değişikliklerine katkı sağlayacak hizmet alanlarına ilişkin olarak da kamuda çalışmaların yapılması gerekliliğidir. Bu noktada şiddet davranışını işleyenlerde davranış değişikliğini teşvik etmeye yönelik olarak ihtiyaç duyulan barınma, eğitim, rehabilitasyon, danışmanlık desteği, istihdam

sağlanması, psikolojik destek sağlanması vb. hizmetlerin nasıl karşılanması gerektiği üzerinde de kamu yönetimlerinde çalışmalar yapılması aile içi şiddetle mücadele çalışmalarının etkinliğini güçlendirecektir.

4.5. İngiltere Ulusal Denetim Ofisi'nin Yardım veya Koruma İhtiyacı Olan Çocuklar Konulu Denetim Çalışması (2016)

Yüksek denetim kurumları, aile içi şiddeti azaltmaya yönelik kamu politikalarının amacına uygun işleyip işlemediğini değerlendirmeye, politika amaçlarının gerçekleşmesini önleyebilecek risklerin etkin şekilde yönetilmesine ilişkin denetim çalışmaları yapabilmektedir. İngiltere Ulusal Denetim Ofisi (National Audit Office of UK/NAO), zor durumda olmaları nedeniyle yardım ve korunmaya muhtaç çocuklar için ülkede uygulanan sistemin etkin olup olmadığını değerlendirmek üzere bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada Eğitim Bakanlığının (Department for Education) çocuklara yardım ve koruma sistemini geliştirmek üzere yaptığı faaliyetler üzerinde durulmuştur. Çocuklara yönelik yardım veya koruma desteği taleplerinde son yıllarda artış olması, 2014-2015 döneminde çocuk refahı açısından en yaygın riskler arasında aile içi şiddet ve zihinsel sağlık endişelerinin yer alması, yayımlanan istatistiklerde aile içi suistimalin ve zihinsel sağlık problemlerinin sayısının arttığına görülmesi, çocukların sosyal açıdan desteklenmesi için yüksek miktarda kamu kaynağının kullanılması gibi nedenler bu çalışmanın yapılmasında etkin olmuştur.

İlgili denetim raporunda, yerel düzeyde yardım ve koruma desteği sağlayan kamu idarelerinin kendilerine yönlendirilen başvuruları değerlendirip tavsiyede bulunma, danışma hizmeti sunma, ev desteği sağlama, durumun ciddiyetine göre koruma planı oluşturma, diğer ilgili idarelere yönlendirme gibi yasal sorumluluklarının olduğu ifade edilmektedir. Denetim raporunda; Ofsted adlı kuruluşun çocuklara yönelik her bir yerel idarenin sunduğu bakım hizmetlerini incelediği, Eğitim Bakanlığının ise çocuklara yönelik yerel hizmetleri geliştirmekten yasal olarak sorumlu olmadığı, ancak yerel idarelerin bu tür hizmetlerin sunulmasına yönelik işleyişlerine dair yasal düzenlemelerin ve politika çerçevelerinin geliştirilmesinden sorumlu olduğu bilgisine de yer verilmiştir.

Denetim çalışmasında;

- Çocuklara yönelik koruma ve yardım taleplerinde artış olduğu,

- Ülkenin farklı yerlerindeki çocukların yerel idarelerin yardım ve koruma hizmetlerine erişimlerinde aynı erişim düzeyine sahip olmadıkları,
- Sosyal hizmet desteği sunacak görevlilerin aşırı iş yükü altında oldukları,
- İşgücü planlamasına ihtiyaç olduğu,
- İngiltere Eğitim Bakanlığının eğitimle ilgili sonuçlar hariç muhtaç çocuklara yönelik uygulamaların sonuçları hakkında az bilgiye sahip olduğu,
- Bakanlığın yerel idarelerin rol ve sorumluluklarını öngören gerekli rehberleri yayımlamasına rağmen yerel idarelerin bu hizmetleri sunmada başarısız olma risklerini etkin şekilde yönetemediği

şeklinde tespitler yapılmıştır. NAO, bu denetim çalışmasında Eğitim Bakanlığının ülkede yardım ve korunma desteğine ihtiyaç duyan çocuklara yönelik destek hizmetlerinin sunulmasında tek başına sorumlu olamayacağı, ancak planlanan amaç ve hedeflere erişim açısından Bakanlığın gerekli sistem değişimleri için öncü olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. NAO, denetim paydaşları için denetim tavsiyeleri de geliştirmiştir (NAO, 2016).

NAO'nun yaptığı bu denetim çalışması, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde kamuda ilgili idarelere rehberlik hizmeti sunulması gerekliliğine işaret etmektedir. Denetim çalışması, politika uygulayıcılarının temel amaç ve hedefler bağlamında arzu edilen performansını sergileyip sergilemediklerinin izlenmesi ve kontrol edilmesiyle, uygulayıcı kurumların karşılaştıkları sorunların vaktinde anlaşılması, sistem esaslı değişim gerekliliklerinin fark edilmesi, kurumsal kapasite sorunlarının ve ihtiyaçların belirlenmesi, kurumlararası koordinasyon ve işbirliği kabiliyetlerinin artırılması gibi alanlarda önemli gelişimler sağlanacağını da öngörmektedir.

4.6. Danimarka Yüksek Denetim Kurumu Rigsrevisionen'in Kadın Sığınmaevleri Konulu Denetim Çalışması (2014)

Yüksek denetim kurumları, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi kapsamında kamu yönetimlerinde şiddet mağdurlarına sağlanması gereken hizmetlerle ilgili sergilenen kamu performansını değerlendirme konusu yapabilmektedir. Danimarka Yüksek Denetim Kurumu (Rigsrevisionen), Danimarka Sosyal Hizmetler Konsolidasyon

Kanunu hükümleri uyarınca aile içi şiddete veya aile üyesinin kötü muamelesine maruz kalmış kadınlar ve çocuklarla ilgili kamu idareleri tarafından sağlanan hizmetleri değerlendirmek üzere 2013 yılında bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Denetim çalışmasının amacı, kadınlar ve çocukların şiddetten uzak yaşayabilmeleri açısından söz konusu kanun hükümleri çerçevesinde gerekli yardımı alıp alamadıklarını değerlendirmek olarak belirlenmiştir. İlgili denetim raporuna göre Danimarka Sosyal İşler, Çocuklar ve Entegrasyon Bakanlığı, kadınlar ve çocukların sığınmaevlerinde kaldıkları sürece ve tesislerden ayrıldıktan sonra da mahalli idarelerin yardım etmekle yükümlü oldukları hususlara ilişkin düzenlemeleri geliştirmekten sorumludur. Mahalli idareler ise, Danimarka Sosyal Hizmetler Konsolidasyon Kanunu hükümleri uyarınca şiddet veya kötü muameleye maruz kalmış kadınlar ve çocuklarına sığınmaevi hizmeti sağlama, çocuklu kadınlara şiddetten uzak bir yaşam sürebilmelerinde yardımcı olmak üzere bir aile danışmanı ile görüşme yapma imkânının temini, travmalarını aşmaları için sığınmaevinde kalan çocuklara profesyonel psikolojik terapi hizmetinin sunulması gibi rol ve sorumluluklara sahiptirler.

Rigsrevisionen, bu denetim çalışmasında şiddet mağdurlarına sağladıkları destekler nedeniyle mahalli idareler aracılığıyla kamu kaynağı aktarılan sığınmaevlerinde kalan kadınlarla ilgili sekiz mahalli idare tarafından sağlanan sığınma hizmeti sunma uygulamalarını değerlendirmiştir. Denetimin sonucunda, mahalli idarelerin özel/bağımsız işletilen sığınmaevlerinin işlemlerini gözden geçirdikleri, ama bu sığınma evlerinde sağlanan desteğin kalitesini etkilemeye yönelik araçlara sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler, mahalli idarelerin bu sığınma evlerinde yasal yardım ve hizmetlere konu kadın ve çocukların kaldığının her zaman farkında olmadıklarını ve kadınlara yasal hakları olan desteklerin (aile danışmanlığı, çocuklar için psikolojik terapi gibi) sunulmasının yeterince güvenceye alınmadığını ortaya koymuştur.

Rigsrevisionen'e göre, sığınmaevlerinin yaptıkları işlemlerin mahalli idarelerden onay almayı gerektirmemesi, sığınmaevleri tarafından kişilere sağlanan destek hizmetleri ve bunların ücretlendirilmelerinde değişiklikler olması gibi nedenlerle Bakanlık bu alanda kamu kaynaklarının etkin yönetilip yönetilmediğini, bu bağlamda kamudaki ortak çalışmaların kanunun amacına hizmet edip etmediğini değerlendirmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra Bakanlık, sığınma evlerinde kalan şiddet mağduru kadınlar ve çocuklarla ilgili olarak mahalli idarelerin kanunen sunmakla yükümlü oldukları desteği

sağlamalarını güvenceye almada yardımcı olmak üzere gerekli rehberlik düzenleme çalışmalarını yapmalıdır.

Rigsrevisionen'in bu denetim çalışması, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi kapsamında şiddet mağdurlarının korunması ve şiddetin yol açtığı travmaların etkilerinin azaltılması amacıyla kamuda sağlanan sığınma hizmetlerinin (barınma, psiko-sosyal destek sağlama, travmanın etkilerini azaltmaya yönelik sosyal aktiviteler vb.) değerlendirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Bu hizmetlerin politika amaç ve hedeflerine uyumlu şekilde gerçekleştirilmesi için kamu yönetimlerinde uygulamadan sorumlu idarelerce gerekli değerlendirme çalışmalarının yapılması, söz konusu sığınma hizmetlerinin gerçekleştirilmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesine matuf iç kontrol yapı ve sistemlerinin geliştirilmesi sığınma hizmetlerinin kalitesini artırıcı yönetim uygulamaları olacaktır.

4.7. Avustralya Başkent Bölge Denetim Ofisi'nin Zor Durumdaki Çocukların Destek Amaçlı Yönlendirilme Süreçleri Konulu Denetim Çalışması (2019)

Avustralya Başkent Bölge Denetim Ofisi (Australian Capital Territory/ACT), 0-5 yaş arası zor durumdaki çocuklar ile ailelerinin desteklenmesi amacıyla belirli kamu idarelerinde yönlendirme süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek üzere bir denetim çalışması yapmıştır. Denetimde, yayınlanmış araştırma ve raporlardan hareketle aile, çocuk veya gencin "zor durumda olmasını" belirleyici durumlar olarak aşağıdaki özellikler esas alınmıştır:

- Anne babanın, aile üyesinin veya bakıcısının aile içi şiddet, alkol/madde kullanımı, zihinsel rahatsızlık, kronik fiziksel hastalık, düşük sosyo- ekonomik statü veya sosyal izolasyon geçmişi olması;
- Anne babanın genç, izolasyon altında yaşamaları, desteklenmemeleri veya annelik ve babalık becerilerinin düşük olması, çocuk veya gencin sağlık, zihinsel sağlık, gelişim sorunu veya engelinin olması;
- Ailenin sosyal dışlanma deneyimi yaşaması (ACT, 2019).

Denetim çalışmasında, Toplum Hizmetleri Direktörlüğüne bağlı Çocuk ve Aile Merkezleri ile Çocuk Gelişim Hizmeti idarelerinin, Canberra Sağlık Hizmetlerine bağlı Annelik ve Çocuk Sağlığı Hizmeti idaresinin aşağıdaki süreçleri değerlendirilmiştir:

- Zor durumdaki çocuklar ile aileleri ve bunların ihtiyaçlarının tespit edilmesi,
- İhtiyaçları çerçevesinde zor durumdaki çocukların ve ailelerinin ilgili program ve hizmetlere yönlendirilmeleri ve bu konuda ACT kamu idareleri arasında yönetim ve koordinasyonun sağlanması (ACT, 2019).

Denetim çalışmasında;

- Denetlenen idarelerde hamile kadınlara ve yeni doğan çocuk sahibi ailelere sunulan aile destek hizmet programları aracılığıyla potansiyel olarak zor durumda olabilen çocuklar ve aileleri ile bunların ihtiyaçlarının tespit edilebilmesinin mümkün olduğu,
- Annelik ve Çocuk Sağlığı Hizmeti idaresinin 2018 yılında ziyaret etmesi gereken çocuk sayısının %10' una ilk "ev ziyaretlerini" yapamadığı,
- Ayrıca dört yaşına kadar olan çocuklar için Annelik ve Çocuk Sağlığı Hizmeti İdaresi tarafından sağlanan ücretsiz sağlık ve gelişim kontrollerine başvuruların az olduğu tespit edilmiştir.

Denetim çalışması, denetimde incelenen idarelerce sunulan aile temel destek hizmetleri kapsamında zor durumdaki çocuklar ve ailelerinin ihtiyaç duydukları program ve hizmet desteklerine gerekli yönlendirmelerin sağlandığı ve birimler arası hizmet bağlantılarının kurulduğu sonucuna da ulaşmıştır. Denetim çalışmasına göre, ilgili program ve hizmetlere yönlendirme yapacak personel için pratik ve idari rehberlik sağlayıcı çalışmalar yapılmalı, böylece söz konusu ihtiyaç duyulan hizmetlere yönlendirmelerin etkin şekilde yerine getirilmesi sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra denetim çalışması, Canberra Sağlık Hizmetleri ve Toplum Hizmetleri Direktörlüğünün zor durumdaki çocuklara ve ailelerine sunulan program ve hizmetlerin etkinliği üzerine anlamlı bilgi sağlayacak hizmet göstergelerine sahip olmadığını da tespit etmiştir. Denetim Ofisi'nin raporunda, denetim tavsiyelerine de yer verilmiştir (ACT, 2019).

ACT Denetim Ofisi'nin bu çalışması, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi alanında şiddet görme potansiyeli taşıyan veya şiddet gören zor durumdaki kişilerin zamanında tespit edilmesi ve ihtiyaç duyulan kamu hizmetlerine (barınma, beslenme, eğitim, sağlık, danışma desteği, çalışma vb.) yönlendirilmesi gerekliliklerine işaret etmektedir.

Bu bağlamda birey güvenliği açısından şiddet ortamında kalan, şiddet gören veya şiddetten etkilenen çocuklar ve ailelerinin tespitine yönelik kamu yönetimlerinde tedbirler alınmalıdır. Şiddete uğradığı/etkilendiği halde sessiz kalan veya güçsüzlüğü nedeniyle sesini çıkaramayan ama iyileşmeleri için aslında ilgili kamu hizmetlerine yönlendirilmeleri gerekenlerin tespit edilmemesi, bireylerin ve ailelerin yaşamlarını ve yaşam kalitesini, ayrıca kamu kaynaklarının da etkin ve verimli şekilde planlanmasını ve yönetilmesini olumsuz etkileyecektir. Burada kritik olan husus ise söz konusu tespit ve yönlendirme gereklilik göstergelerinin belirlenmesi ve bunların nasıl uygulamaya konulacağı hususunda yetkili idarelerce gerekli rehberlik çalışmalarının yapılmasıdır.

4.8. Queensland Denetim Ofisi'nin Kişileri Aile İçi Şiddetten Güvende Tutmak Konulu Denetim Çalışması (2022)

Aile içi şiddetle mücadelenin etkin şekilde yönetilmesi açısından şiddeti önleyici kamu politikalarına odaklı denetim çalışmaları önem taşımaktadır. Queensland Denetim Ofisi (Queensland Audit Office/QAO), kamu idarelerinin aile içi şiddeti önleme ve karşılık verme amaçlı yönetim düzenlemelerini inceleme, kişileri aile içi şiddetten uzakta güven içinde tutma, şiddet fiilini işleyenleri yeniden işlememeleri için rehabilite etme konularında ne kadar etkin faaliyet gösterdiklerini değerlendirme amaçlı bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Bu amaçla, Adalet ve Başsavcılık Departmanı; Çocuklar, Gençlik Adaleti ve Çokkültürlülük İşleri Departmanı; Queensland Polis Hizmetleri İdaresi; Queensland Islah Hizmetleri; Devlet Bakanlığı-Department of the Premier and Cabinet- idareleri denetim kapsamına alınmıştır. Denetim çalışması kapsamında ulaşılan sonuçlardan bazıları aşağıda ifade edilmiştir:

- Çoğu durumda ilgili idareler ve hizmet sağlayıcıları, kişileri aile içi şiddetten uzak tutabilmek için katkı sunmakta oldukları halde her zaman etkin olamamışlardır;
- Queensland yönetimi, aile içi şiddet davranış riski ortaya çıkmadan önce “şiddeti önleme”, “eğitim” ve “erken müdahale” hizmetlerini güçlendirmeli, bu bağlamda “şiddet olayına karşılık verme” şeklindeki reaktif yaklaşımından bütün aile üyelerine hitap eden bütüncül vaka yönetimi (case management) yaklaşımını benimsemelidir;
- İlgili kamu idareleri, gerekli rehabilitasyon programlarını geliştirmediklerinden şiddet fiilini işleyenler etkin şekilde rehabilite edilememektedir; ayrıca şiddetin kuşaklararası

aktarılması/geçişlerine karşılık vermek üzere proaktif bir yaklaşım sergilememektedir;

- Queensland devlet okullarında uygulanan (ama özel okullarda zorunlu olmayan) “Saygı” Programı (The Respect) çocuklar ve ergenleri eğitmek açısından iyi bir uygulama olmasına rağmen etkinlik düzeyi değerlendirilmelidir (QAO, 2022).

Queensland Denetim Ofisi, bu çalışma ile denetim tavsiyeleri de geliştirmiştir (QAO, 2022). Denetim Ofisi'nin bu denetim çalışması, kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadele açısından şiddeti önleyici yaklaşımların üzerinde durulması gerekliliğine dikkati çekmektedir. Bu nedenle, toplumdaki aile içi şiddet olaylarına zamanında müdahale edilmesi temel bir zorunluluk olmakla birlikte, kamu idarelerinin bütün aile üyelerine hitap eden bütüncül vaka yönetimi (case management) yaklaşımını benimseyerek aile içi şiddetle mücadelede proaktif bir yaklaşım izlenmesi gerekliliği tavsiye edilmektedir. Bu yaklaşım, ilgili veri ve bilgiler doğrultusunda şiddet davranış risklerinin yüksek olduğu durumlarda bu tür davranışlardan etkilenen veya etkilenebilecek olan bütün aile üyelerinin, istekleri üzerine, gerekli kamu destek hizmetlerine yönlendirilmeleri gerektiğini esas almaktadır. Bu nedenle kamu idareleri arasında aile içi şiddetle mücadelenin etkin şekilde yönetilebilmesi açısından işbirliği ve zamanlı bilgi paylaşımları önemlidir. Denetim çalışmasından hareketle, kişilerin aile içi şiddet davranış ve eğilimlerinin kuşaklararası geçişlerini önleyici çalışmaların şiddetle mücadelede önemli olduğunu belirtmek gerekir. Bu noktada aile içi şiddetle ilgili kamu eğitim politikalarının ve aile içi şiddet faillerinin rehabilitasyonuna (doğru davranış değişikliğine yönlendirici iyileştirme programlarına) yönelik uygulamaların gözden geçirilmesinin aile içi şiddetle mücadeleye değer katan etkileri olacağı düşünülmektedir.

4.9. Western Australia Genel Denetim Ofisi'nin Topluluklar Departmanının Aile İçi Şiddetle Mücadele Destek Hizmetlerini Yönetmesi Konulu Denetim Çalışması (2021)

Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinin bir boyutu, kamu idareleri tarafından sunulacak hizmetlerle alakalı ihtiyaç duyulan mal ve hizmet alımlarının zamanında ve uygun şekilde temin edilmesiyle ilgilidir. Western Australia Genel Denetim Ofisi (Office of the Auditor General for Western Australia/OAGWA), Topluluklar Departmanı'nın aile içi şiddete maruz

kalanlar için destek hizmetlerinin sağlanmasına yönelik kamu sözleşmelerini etkin şekilde yönetip yönetmediğini değerlendirmek üzere bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. Bu denetim çalışmasında, Departmanın aşağıdaki hizmetlerin temini ile ilgili yapmış olduğu sözleşmelerin yönetim süreçleri üzerinde durulmuştur:

- Aile içi şiddet gören kadınlar ve çocuklar ile 18 yaş ve üzeri erkek faillere şiddetle ilgili meselelerde gerekli karşılığı vermek, davranış değişikliğini gerçekleştirmelerinde yardımcı olmak üzere barınma ve destek hizmeti sağlanması;
- Kadınlar ve çocukların acil destek gerektiren çağrılarına karşılık vermek, gerekli koordinasyon ve yönlendirmeleri yapmak üzere 7/24 acil arama hizmeti sağlanması;
- Yetişkin, genç ve çocuklara şiddet kaynaklı problemlerine çözüm bulmalarında yardımcı olmak, şiddet faillerine veya şiddet fiilini işleme riski taşıyanlara kendilerini sorumlu hissetmeleri ve davranışlarının sorumluluğunu kabul etmeleri için danışmanlık hizmeti sunulması;
- Şiddet olaylarına ilişkin raporları (bildirimleri) önceliklendirme, aileler ve kişilerle ilgili risk değerlendirmelerini yapma ve uygun karşılıkların verilmesini sağlamak üzere güvenlik birimleri ve diğer hizmet sağlayıcılarla ortaklaşa koordineli cevap verilmesi hizmetlerinin sağlanması;
- Şiddet döngüsünü kırmak ve şiddet sonrası kadın ve çocukların evsiz kalmalarını önlemek üzere şiddeti önleme stratejilerinin geliştirilmesi;
- Şiddet gören kadınlar ve çocukların evde güven içinde kalmalarına destek sağlanması (OAGWA, 2021).

Denetim sonucunda, Departman'ın aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi kapsamında sunduğu destek hizmetlerini tamamen etkin şekilde sağlamadığı, hizmetlerin sunulması devam etse de sözleşmeler kapsamında temin edilen hizmetlerle ilgili olarak toplam talep hakkında ve hizmet bekleyenlerle ilgili bilgi ve raporlama yapılmasına ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Denetim raporuna göre, idarenin mevcut sözleşmeleri, kalite, mevzuata uygunluk ve raporlama gereklilikleri yönüyle usulüne uygun düzenlenmişse de Departman'ın sunulan hizmetlerin zamanında gözden geçirilmesi, sağlanan hizmetlerin mevzuata uygunluğunun kontrol edilmesi, hizmet sağlayıcılardan elde

edilen verileri geleceğe dönük yapacağı çalışmalarda değerlendirebilmesi için ilave çalışmalar yapması gerekmektedir. Denetim çalışmasıyla, aile içi şiddetle mücadelede gerekli destek hizmetlerinin etkin şekilde idare edilmesine yönelik denetim tavsiyeleri de geliştirilmiştir (OAGWA, 2021).

Bu denetim çalışması, kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde hizmet alım sözleşmelerine dayalı sağlanan hizmetlerin sunulmasında gerekli performansın ölçülmesi, doğru kaynak planlaması açısından şiddetten etkilenenlerin güncel ihtiyaçlarının tespit edilmesi, karşılanmayan ihtiyaçların olup olmadığının değerlendirilmesi gerekliliklerine, bu alanda sergilenen performansa ilişkin kamuya gerekli raporlama çalışmalarının yapılması ihtiyacına işaret etmektedir.

4.10. ABD Yönetim Hesap Verebilirlik Ofisi'nin Eşler Arası Şiddet Mağdurları Arasında Beyin Hasarlarının Yaygınlığını Tespit Etmeye Yönelik Denetim Çalışması (2020)

Yüksek denetim kurumları, şiddetin mağdurlar üzerinde yol açtığı etkilerin tespit edilmesi ve gerekli düzeltme/iyileştirme çalışmalarının yapılmasına matuf değerlendirmeler yapmakta ve ilgili denetim paydaşlarının dikkatlerini bu alanlara çekebilmektedir. ABD Yönetim Hesap Verebilirlik Ofisi (Government Accountability Office/GAO), aynı ortam içerisinde eş/birlikte olunan kişiden kaynaklı şiddetin yol açtığı beyin hasarlarının yaygınlığını değerlendirmek üzere 2019 Haziran-2020 Haziran döneminde bir denetim çalışması gerçekleştirmiştir. GAO, bu denetim çalışmasıyla hâlen veya eskiden eş/birlikte olunan kişinin sergilediği şiddet eylemi nedeniyle ortaya çıkan beyin hasarlarına ilişkin farkındalık geliştirme eğitimleri, söz konusu hasarların tespitine ilişkin kontrol ve taramalar ile bunların tedavisine yönelik kamuda yapılan çalışmaları tespit etmiştir. Denetim çalışmasında, bu tür şiddetin yol açtığı beyin hasarlarının toplumdaki yaygınlığını tespit etmeye yönelik olarak ne tür bilgilerin mevcut olduğu, Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığının bu yönlü veri ve bilgileri edinme performansları değerlendirilmiştir.

İlgili denetim raporunda; ABD Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığının ve Adalet Bakanlığının bünyelerindeki kuruluşlar aracılığıyla şiddeti önleme, etkilenenlere destek sağlamaya yönelik çalışmalar yaptığı, bu bağlamda eyaletlere, yerel kurum ve kuruluşlara, diğer hizmet sunan organizasyonlara (non-federal initiatives) hizmet gereklerine uygun olarak kaynak ve yardım aktardıkları ifade edilmiştir. GAO, bu denetim çalışmasıyla eş/birlikte olunan kişinin sergilediği

şiddet eylemi nedeniyle ortaya çıkan beyin hasarlarına ilişkin farkındalık geliştirme eğitimleri, beyin hasarlarının tespitine ilişkin kontrol ve taramalar ile bunların tedavisine yönelik kamuda yapılan çalışmalar kapsamında bu alanlarla ilgili federal olmayan (non-federal entites) kuruluşlar tarafından yönetilen ve kamu kaynaklarından da yararlanan 12 organizasyon (inisiyatif) çalışması tespit etmiştir. Denetim çalışmasına göre 12 organizasyonun hepsi, şiddet sonucu gelişen beyin hasarları üzerine eğitim materyalleri hazırlamış; sığınmaevi görevlilerine, avukatlara, sağlık hizmeti sağlayıcılarına, emniyet görevlilerine, şiddetten etkilenenlere bu materyallerin dağıtılarak eğitimler verilmesini sağlamışlardır. 12 organizasyondan altısı, şiddet kurbanları arasında potansiyel beyin hasarlarını tespit için kontrol ve tarama çalışmaları gerçekleştirmiş; ikisi ise tedavi bakım hizmetlerini programlarına dâhil etmişlerdir.

Denetim çalışması, söz konusu 12 organizasyonun programları dışında Sağlık ve İnsan Hizmetleri Departmanı ve Adalet Bakanlığınca kaynak sağlanan başka çalışmaların da yapıldığını ortaya koymuştur: Şiddet ve beyin hasarları üzerine online erişilebilen eğitim materyalleri hazırlanması, ihtiyaç üzerine ilgililere eğitimler verilmesi, şiddet ve beyin hasarı arasındaki ilişkiye değinen eğitimlerin sağlanması çalışmaları vb.

Denetim çalışması, ABD Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığının şiddet sonucu oluşan beyin hasarlarının yaygınlığına dair mevcut verilerinin sınırlı olduğunu, bu alanda yapılacak kapsamlı ve nitelikli veri elde etme çalışmalarının Bakanlığın kamu sağlığına yönelik tedbirlerini doğru şekilde planlamasına, federal kaynakların uygun alanlara tahsis edilmesinin güvenceye alınmasına ve kamu sağlığını korumaya yönelik kaynakların etkin ve verimli kullanılmasına katkı sağlayacağını da ortaya koymuştur. GAO bu denetim çalışmasıyla, Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığına şiddet kaynaklı beyin hasarlarına ilişkin toplanan verilerin geliştirilmesi için bir plan hazırlamasını ve uygulamasını tavsiye etmiştir (GAO, 2020).

GAO'nun yaptığı bu denetim çalışması, aile içi şiddetin beyin hasarları şeklinde kişiler üzerinde yol açtığı etkilerin zamanında teşhisi, tedavisi ve müdahalesi açısından sergilenen kamu performansının değerlendirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Zamanında tespit edilmeyen ve müdahale edilmeyen şiddet etkilerinin daha kalıcı ve ciddi hasarlara yol açabilmesi ve bunun hem kişilere ve yakınlarına hem de devlete yeni maliyetler yüklemesi, şiddetle mücadelenin yönetilmesine odaklı denetim çalışmalarında böylesi farklı boyutların da dikkate alınmasını gerekli kılmaktadır.

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Bugünün ve yarının huzur dolu dünyasını inşa etmek, sevgi, saygı, özveri, paylaşmak, gibi yüksek değerlere dayalı aile yapılarını oluşturmaktan geçmektedir. Şiddetin uğradığı aile yapılarında yüksek değerlerin yerle bir olduğu, aile üyelerinin ölüm, yaralanma, cinayet, taciz, baskı, özsaygı kaybı, onursuzlaştırma, horlanma gibi sonuç ve etkilerle karşılaşıldığı bir vakıadır. Aile üyelerine yönelik şiddetin önlenmesi için birey, aile, toplumu oluşturan kişiler, özel sektör, sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra devlete de önemli rol ve sorumluluklar düşmektedir. Devlet; ailenin huzur ve refahı, aile üyelerinin korunması açısından aile içi şiddetle mücadeleye yönelik birtakım politikalar, stratejiler, yasal düzenlemeler, projeler, yöntem ve araçlar, hizmet sunumları geliştirmekte, bütün bunları yapabilmek üzere kamu kaynağı kullanmaktadır. Kamu yönetimlerinde parlamentolar adına denetim yapan yüksek denetim kurumları, yaptıkları denetim çalışmalarıyla kamu mali yönetiminde kamu kaynaklarının şeffaflık, hesap verebilirlik, mevzuata uygunluk gibi ilkeler doğrultusunda kullanılmasını ve yönetilmesini güvence altına almaktadırlar.

Bu çalışmaya konu edilen uygulamalar, kamu sektöründe aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi açısından yararlı olabilecek iyi uygulama esaslarını içeren denetim standartları ve tavsiyeleri içermektedir. Yukarıda ifade edilen yüksek denetim kurumlarının denetim ve araştırma uygulamalarından hareketle, kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin etkili olarak yönetilmesi açısından (bunlarla sınırlı olmamak üzere) aşağıda ifade edilen iyi yönetim ilke ve esaslarının uygulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir:

- Aile içi şiddetle mücadele için yapılacak çalışmaların güçlü liderlik şemsiyesi altında planlanması ve uygulanması gerekmektedir;
- Söz konusu mücadeleye yönelik kamuda stratejik ve sistemli bir yaklaşım izlenmesi, yapılacak çalışmaların koordineli ve ortak amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmesini teşvik edecektir;
- Aile içi şiddetle mücadele sürecinde rol alacak idarelerin kaynak ihtiyaçları zamanında karşılanmalıdır;
- Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelede etkinliği sağlamak üzere risk odaklı bir yönetim yaklaşımı izlenerek gerek şiddetle mücadelenin planlanmasında gerekse bu

planların uygulamaya konulmasında karşılaşılabilecek risklerin zamanında uygun tedbirlerle yönetilmesi önemlidir;

- Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelede rol alan idareler arasında gerekli veri ve bilgilerin mevzuata uygun şekilde ve zamanında paylaşılmasını güvenceye alacak sistemler geliştirilmelidir;
- Aile içi şiddetten etkilenenlerin ihtiyaçlar doğrultusunda doğru şekilde ilgili kamu hizmetlerine yönlendirilmelerini sağlayacak yönetim uygulamaları geliştirilmelidir;
- Kamu yönetimlerinde aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesinde kamu yayın politikalarında “iyinin” ve “doğru yaklaşımların” reklam ve tanıtımlarının yapılmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca, şiddetle mücadeleye yönelik kampanyalarda annelerin, babaların, çocukların, kardeşlerin ve yaşlıların şiddete maruz kalabildiklerinin hatırlatılmasının yapılan kampanyaların genel kabul görmesinde etkili olacağı düşünülmektedir;
- Aile içi şiddet, şiddetin nedenleri, çeşitleri, yol açtığı etkiler, şiddet fail ve mağdurlarının tecrübeleri, kamudan beklentileri, kamu yönetimlerinde aile bireylerini aile içi şiddetten korumaya ve şiddeti önlemeye yönelik politika ve yaklaşımların gelişim seyri gibi çoklu alanlara hitap eden literatür çalışmalarının ve istatistiksel analizlerin yapılması şiddetle mücadelede uygun çözüm yollarının bulunması açısından önemlidir.

Kamuda mali disiplinin korunması ve gözetilmesinde kilit konuma sahip yüksek denetim kurumları, yukarıdaki örnek uygulamalardan da anlaşılacağı üzere, aile içi şiddetle mücadelenin yönetilmesi alanında yaptıkları ve yapacakları denetim çalışmalarıyla vatandaşın ve ailenin yaşamına, dolayısıyla toplumsal yaşama değer katan çalışmaların altına imza atan kurumlardır. Bu ve benzeri denetim uygulamalarıyla yüksek denetim kurumlarının “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” kadim düşüncesinin hayata geçirilmesinde de önemli bir işlev üstlendikleri düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ACT. Australian Capital Territory. (2019). Referral Processes For The Support Of Vulnerable Children Report No. 7/2019. https://www.audit.act.gov.au/__data/assets/pdf_file/0006/138019/2/Report-No.-7-of-2019-Referral-processes-for-the-support-of-vulnerable-children-website-version.pdf.
- Aktaş, A.M. (2007). Aile İçi Şiddet. Doğu Batı Düşünce Dergisi, 43, 151-161.
- ANAO. Australian National Audit Office. (2019). Coordination and Targeting of Domestic Violence Funding and Actions. <https://www.anao.gov.au/work/performance-audit/coordination-and-targeting-domestic-violence-funding-and-actions>.
- Carswell, S., Paulin, J., Kaiwai, H. ve Donovan,E.(2020). Experiences of the family violence system in Aotearoa: An overview of research 2010 – early 2020. <https://oag.parliament.nz/2021/literature-review/carswell-report/docs/carswell-report.pdf>
- CSBB. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). 100. Yıl Türkiye Planı-On Birinci Kalkınma Planı(2019-2023). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf,
- DİB. Diyanet İşleri Başkanlığı. (2015). Sunuş. Erul,B. (Ed.), *Şiddet Karşısında İslam (2. Basım, ss.13-29)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- GAO. Government Accountability Office. (2020). Domestic Violence-Improved Data Needed to Identify the Prevalence of Brain Injuries Among Victims. <https://www.gao.gov/assets/gao-20-534.pdf>.
- INTOSAI 100. (2022). Kamu Sektörü Denetiminin Temel Prensipleri. https://www.sayistay.gov.tr/files/1050_ISSAI%20100-TR.pdf
- INTOSAI-P INTOSAI 12. (2022). Yüksek Denetim Kurumlarının Değer ve Faydaları -Vatandaşların Yaşamında Fark Yaratma. https://www.sayistay.gov.tr/files/2136_INTOSAI-P-12YuksekDenetimKurumlarininDegerFaydalari.pdf

- OAGWA. Office of the Auditor General for Western Australia. (2021). Department of Communities' Administration of Family and Domestic Violence Support Services. https://audit.wa.gov.au/wp-content/uploads/2021/03/Report-17_Department-of-Communities-Administration-of-Family-and-Domestic-Violence-Support-Services.pdf
- Kılıç, M. (2015). Yasal Koruma ve Güvence Sistemleri Açısından Şiddetin Hukuksal Çerçevesi. *Şiddet Karşısında İslam (2. Basım, ss.385-419)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Mavili, A. (2021). Aile İçi Şiddet-Kadının ve Çocuğun Korunması (4.Baskı). Elma Yayınevi
- NAO. National Audit Office, (2016). Department for Education- Children in Need of Help or Protection. <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2016/10/Children-in-need-of-help-protection.pdf>
- NAOM. National Audit Office of Malta. (2015). Performance Audit Tackling Domestic Violence. <https://nao.gov.mt/en/recent-publications>
- OAGNZ. Office of the Auditor-General of New Zealand. (2021). Our Summary. <https://oag.parliament.nz/2021/literature-review/our-summary.htm>
- OCAGI. Office of the Comptroller and Auditor General of India. (2022). Report Of The Comptroller And Auditor General Of India On Performance Audit Of Prevention, Protection And Redressal Of Crime Against Women In Rajasthan. https://cag.gov.in/uploads/download_audit_report/2022/1.%20Standalone%20Report%20Crime%20Against%20Women-English%20Complete%20Report-0632c3337056ae5.56767076.pdf

- QAO, Queensland Audit Office. (2022). Keeping People Safe From Domestic And Family Violence Report 5: 2022–23. https://www.qao.qld.gov.au/sites/default/files/2022-11/Keeping%20people%20safe%20from%20domestic%20and%20family%20violence%20%28Report%205_2022%E2%80%9323%29_0.pdf
- Rigsrevisionen. (2014). Extract From The Report To The Public Accounts Committee On Women's Shelters. <https://uk.rigsrevisionen.dk/Media/D/F/8-2013.pdf>
- TDK, Türk Dil Kurumu. (2022), Şiddet. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türer, C. (2015). Şiddetin Neliği ve Kavramsal Çerçevesi. Erul,B. (Ed.), *Şiddet Karşısında İslam (2. Basım, ss.13-29)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- WHO, World Health Organization, (2002). World report on violence and health. Krug, E.G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B., Lozano,R. (Ed.), https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y,%20s.5
- UN, United Nations, (2022). What Is Domestic Abuse? <https://www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse>
- Walby, S. (2004). The Cost of Domestic Violence. https://eprints.lancs.ac.uk/id/eprint/55255/1/cost_of_dv_report_sept04.pdf